

SLOBODAN UNKOVSKI, REDITELJ

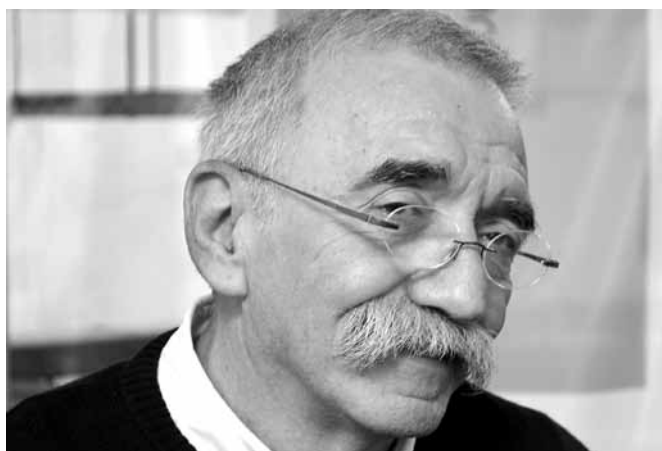
Pozorište danas trpi

- Ume pozorište da se prilagodi i da se pretoči iz jednog u drugi oblik. Verujem da su mogućnosti velike, ali pitanje je šta će s njim biti. Teško je to predvideti,- kaže Slobodan Unkovski, reditelj

- Uvek sam mislio da je pozorište nezavisno od vremena i politike, i da ima svoje mehanizme da ispituje razne društvene pravce. Ponekad je u tome aktivnije, nekada ume, a nekada ne ume da prepozna problem. Međutim, pozorište danas trpi, jer nije važno državi. Danas je važnija estrada i takvo stanje dovodi u pitanje kvalitet i istraživanje, a te kategorije se ne cene mnogo na ovim prostorima. Ipak, pozorište je staro i mudro i, ako opstane, naći će način da se odupre svemu tome. Ume pozorište da se prilagodi i da se pretoči iz jednog u drugi oblik. Verujem da su mogućnosti velike, ali pitanje je šta će s njim biti. Teško je to predvideti - kaže Slobodan Unkovski, jedan od najupečatljivijih pozorišnih reditelja u regionu, čije su predstave, tokom njegove bogate karijere obišle gotovo ceo svet i bile nagrađivane na mnogim festivalima.

Na sceni ste oživeli više od sto klasičnih dramatskih tekstova i tekstova savremenih pisaca. Na koji način birate tekstove?

- Tako što prepoznam temu koju nosim sa sobom. Dok čitam tekst, osetim da li on korespondira sa mojim temama. Ponekad se desi da donesem pogrešan zaključak, ali ugavnom su zaključci tačni i, ako se spoji tema teksta sa temom koja me zanima ili sa mogućim značenjima tog komada, onda je to uspešna predstava. Više puta mi se dešavalo da odlučim da radim

„Solun, grad duhova“

U Memorijalnom centru holokausta Jevreja u Skoplju pripremam predstavu „Solun, grad duhova“, po istorijskoj knjizi Marka Mazovera, poznatog svetskog istoričara, koja govori o istoriji Soluna sa naglaskom na holokaust Jevreja. To je mali i nezavisni projekat sa svega nekoliko glumaca.

neki tekst, a onda odustanem, jer je taj proces, vrlo kompleksan i neizvestan.

Koje su to teme koje Vas inspirišu?

- To je sloboda, iako znam da to zvuči kao opšte mesto, ali ta tema me je uvek privlačila, kao i složeni problemi u odnosima pojedinca i sistema. Bavio sam se i pitanjima odnosa među polovima, pitanjima porodice, ljubavi... To su teme koje dodiruju ljudski život, ali globalne teme su me više uzbuđivale. Nekada su to teme slobode koje su povezane sa politikom, a nekada je to isključivo sudbina pojedinca, bez obzira na politiku.

Kada pominjemo slobodu, koliko je pozorišni reditelj danas slobodan u

uradite predstavu. To je nešto što je elegantnije od cenzure, a pogoduje vlasti.

Kako biste ocenili pozorišnu scenu u Makedoniji?

- Dosta se investira u pozorišne zgrade. Ogromne pare su besmisleno potrošene u izgradnju novog Narodnog pozorišta u Skoplju, a država stimuliše bezlično pozorište, koje ne govori ni o čemu, ali pojavi se i po neka dobra predstava, koja otvori važne probleme. Ne mislim da pozorište uvek mora da bude kritično, ali mora da prepozna vreme u kome živi i da odgovori tom vremenu. Ne dopada mi se situacija u Makedoniji.

Na šta mislite?

- Ne dopada mi se to što je politika kompletno preuzela i ugušila pozorište - repertoarski, kadrovski, prostorno... Napravljeno je novo Narodno pozorište koje košta 42 miliona evra, što je duplo više nego što je koštalo JDP, a ta zgrada je, kao i sve nove građevine u Skoplju, opterećena kičem i optočena zlatom. Toliko je šarena da u njoj ne može da se igra. Ako to komentarišete i kritikujete, proglase vas za izdajnika i neprijatelja, a time vam se smanjuje mogućnost za rad. Za bilo koga ko misli slobodno o sadašnjosti i pokušava da arikuliše nešto u vezi sa takvim stanjem, država nema sluha i njegov projekat neće biti podržan novcem iz državnih fondova.

N.K.

DRAMSKO KAZALIŠTE GAVELLA ZAGREB

Komično i duboko tragično

Ova predstava nema zaključak, otvorena je i svako može da je tumači na svoj način. Moje tumačenje je da nema perspektive, rekao je Slobodan Unkovski, reditelj

Slobodan Unkovski, reditelj: Ovo je moj debi u Hrvatskoj, posle 42 godine bavljenja režijom, jer prethodne ideje iz različitih razloga nisu realizovane. Prethodno sam od Čehova radio „Galeba“ i „Ujka Vanju“, dok „Tri sestre“ nekako nije bio moj komad. Kada se pojavila ideja, ponovo sam ga pročitao i porazgovarao ponaosob sa glumcima. Tada sam shvatio da imamo materijal i ideju. Ova predstava nema zaključak, otvorena je i svako može da je tumači na svoj način. Moje tumačenje je da nema perspektive. Sestre mogu da govore da će sve biti divno, da pričaju o budućnosti, ali nje više nema. To je moj privatni doživljaj ovog kraja, a mi u predstavi ne razotkrivamo, već samo pokušavamo da dopremo do toga što je Čehov pisao. Kada radite Čehova, Šekspira, Nušića postoje očekivani modeli. Zato je to komplikovano, jer svi imaju svoja očekivanja. A sa ovim hrabrim ansamblom, uspeli smo da otvorimo sve pore Čehova i da se zapitamo – šta sve to znači danas. Nemamo odgovore na sva pitanja.

Jelena Miholjević, kao Olga: Neobično je da u kazalištu retko radimo baš zajednički. Uvek se misli da je tako, ali kada radiš sa rediteljem koji glumce doživljava kao najbliže saradnike, onda vidiš razliku. Unko je sa nama radio – iz nas. Sve je bilo lagano. Meni je, kada se radi Če-

kov, prva pomisao da će biti teško, emocionalno naporno, uz puno nerviranja, a mi smo predstavu uradili sa ljubavlju i lakoćom. Unko mi je dao poverenje i bilo mi je zanimljivo raditi Olgu na način koji još nisam videla. Prva asocijacija na nju je umor, glavobolja, rezignacija. Mene je zanimala njena želja za ljubavlju, životom, strašću, sadržajem života koji je pošten, ali se vrti u krug. Unko nam je za kraj predstave sugerisao da treba da smo rasterećene, da je sve prošlo, ali kada ga nema u Zagrebu, znalo nam se dogoditi da nam suze teku.

Nataša Janjić, kao Maša: Ja sam „uskočila“ umesto kolegice Dijane Vidušin i iza mene je nekoliko predstava. Uživam u njoj, rastem s njom i otkrivam nešto novo svaki put, kao da igram u filmu života. Maša mi je bliska, ali me i iznenađuje iz predstave u predstavu. Zato mi je poseban gušt igrati je.

Anja Đurinović, kao Irina: Za mene je ovo drugo izvođenje „Tri sestre“, ja sam umesto Ivane Roščić. Kod Irine mi je istovremeno prekrasno i tužno njeno odustajanje od onoga što silno želi. Od prvog do četvrtog čina ona prolazi kroz odrastanje, odustajanje, kompromise. Na kraju je to neka druga žena, koja je, možda, nakon svega, spremna da ide dalje.

Ozren Grabarić, kao Andrej Sergejević: U tragediji treba naći suprotnu tačku, da

bi mogli pokazati tragediju. Tako pičinju i predstava i moj lik – u povišenom raspoloženju, godinu dana nakon što je otac umro. Ta prva scena je oslobođenje od očeve steg i njegovog odgoja. On nas je terao da se budimo u pet, šest ujutro, sviramo violinu, učimo jezike... Za njih ili bar Andreja, tek sad počinje novi život, on se zaljubljuje i radi razne budalaštine. Onda kada ga uhvati „dlakava životinja“ njegov život i njegova životnost se počinju gasiti. Čini mi se da taj lik ima dobar luk – počinje iz jedne tačke, a završava se u suprotnoj.

Bojana Gregorić Vejzović, kao Natalija Ivanovna: Ja bih rekla da je ona, kako Englezi kažu – posh primitivizam, čime smo dosta okruženi zadnjih dvadesetak godina. Beskrajno mi je zanimljiva upravo zato što sam imala prilike raditi sa Unkovskim, koji mi je pomogao da napravimo luk od pomalo sramežljive seljančice koja dolazi u finu porodicu i želi da se sviđi do toga da banalnu, doborna-mernu kritiku zelenog pojasa doživljava kao napad, čime hrani svoju negativnu misao. U jednom momentu to plisira i obračunava se sa čitavom porodicom. Iz scene u scenu mi je predstavljala nove izazove.

Hrvoje Klobučar, kao Tusenbach Nikolaj Ljovič, baron, poručnik: Moj lik je drugačiji, jer jedini u komadu umire. On je idealista koji

hvata oblake. Više priča nego što je pravi revolucionar. Idealizuje i Irinu, jer pet godina je potrošio na nešto što mu se ne vraća ili se može vratiti kao prijateljstvo ili sestriński odnos. Kada to shvati, onda mu jedino preostane da ode na dvoboj, na kome, mislim, nije ni podigao pištolj. Bilo je to potpomognuto samoubistvo. **Filip Šovagović, kao Čebutikin Ivan Romanović, vojni lekar:** Mislim da je Čehov prekršio Hipokratovu zakletvu pišući ovaj komad. On nije smeo da prikaže doktora sa svim tim slabostima, ali tu sam imao dosta razgovora sa režiserom, a i Čehov je bio zaista otvoren prema ovom liku.

Sven Šestak, kao Mašin muž: Moj lik je malo drugačiji od ostalih, koji sve vreme pokušavaju nešto da promene. Jedino on bi da sve bude kako je i bilo i da se ništa ne menja. Naravno, to nije moguće i stalno se mora prilagođavati novim situacijama, od kojih je jedna užasna – žena je otišla sa drugim frajerom. To je za njega najveća drama. Ipak, on ne priznaje da se to događa, iako svi vidimo da je tako.

Ranko Zidarić, kao Veršin

Aleksandar Ignjatjević, potpukovnik, zapovednik artiljerijskog bataljona: Ovo je čudan lik i verovatno mu paše da kod kuće ima aždaju, nekakvu ludu. Mazohista je i to mu daje snage da okolo priča čudne stvari. Jednostavniji nivo priče je da ima ženu koju neće ostaviti zbog dece, a pritom je i lud ili zbunjen.

Boris Svrtan, upravnik Dramskog kazališta Gavelle Zagreb: Ova predstava je otvorila novu kartu, na koju bih voleo da ansambl u budućnosti igra. Cilj je da lopta putuje. Čini mi se da je ovo predstava sadašnjosti i njen veliki kvalitet je što glumci imaju hrabrosti da žive na sceni u trenutku. Gledao sam ovu predstavu nekoliko puta i oduševljen sam unutrašnjom slobodom koju je fenomenalan reditelj zapalio. Uvek je bila prisutna, ali sada je na putu da se razmaše jako visoko. Ana Milošević

BORIS SVRTAN, UPRAVNIK DRAMSKOG KAZALIŠTA GAVELLA

Negujemo Gavellin organski pristup

Tražimo sistemsko rešenje za nove pozorišne autore, kaže Boris Svrtan upravnik Dramskog pozorišta Gavella

Kakvi pozorišni vetrovi duvaju u Hrvatskoj, ima li novih dramskih pisaca, prostora za mlade glumce, reditelje i autore koji će poput Olivera Frlića doprineti objedinjavanju kulturnog prostora na području regiona i kako se sveopšta kriza odrazila na pozorišni život u Hrvatskoj?

-Mladih snaga uvek ima, jer Akademije rade punom parom, u tom smislu je nezavisna scena vrlo živa jer se svi trude da izbore svoje mesto pod suncem. Kao i svuda, problem je sistemskog prihvatanja novih ljudi i to je jedan od razloga što sam se prihvatio ove dužnosti. Glavni razlog je bio taj što mislim da je društveno neodgovorno produkovati nove snage a nemati odgovor za njih. Vidim da to neće ići lako, budući da je na snazi zabrana zapošljavanja, a time se šalje loša poruka. Jasno je da je recesijsko vreme, ali mora se pronaći sistemsko rešenje, iz korena nešto menjati, jer pozorište ne može

bez svežine. I ima naravno u Hrvatskoj još dobrih, provokativnih autora poput Frlića ali još uvek nisu tako vešti podići prašinu u medijskoj prezentaciji sopstvenog rada, poput njega.

Koliko nove tendencije, ideje, mogu da probiju barijeru recesije?

-Paradoksalno ali upravo je obrnuto, kriza uvek doprinese, pomaže, ali pitanje je produkcijske moći. Ipak ljudi postaju agilni, znaju pronaći

sebi put kroz evropske fondove, budući da smo deo EU. To nije lako, pomučimo se, ali je jedan od načina. Postoji spoznaja da je potrebno nekoliko suproducenata da bismo došli do novca, to je u početku, u nacrtima ali jeste jedan od budućih načina da ostvarimo projekte. Mi u Gavelli imamo takav repertoarski tip pozorišta gde su takvi projekti osuđeni na mali broj izvođenja. To ne znači da se ne može napraviti nekakav projekat koji

će i taj ograničavajući faktor rešiti.

Gavella će se i dalje držati klasičnog repertoara?

-Uvek će stasavati generacije koje se moraju ispitati kroz klasičan repertoar, viđen na savremen način, isto tako kroz novo dramsko pismo. Imamo na repertoaru komad „Bojim se da se sada rastajemo“ Igora Martinića, novog pisca, koji već ima uspeha i igraju ga na nekoliko scena u Zagrebu. Igramo i jedan savremeni američki komad, zatim „Otela“ u jednom savremenom viđenju. Objedinjujemo jedan organski glumački pristup, što će te videti i u predstave „Tri sestre“. Spolja u klasičnom obliku a unutra duboko savremena. Imamo u planu da gradimo malu scenu u Gavelli, tako da to otvara mogućnost da se u intimnijem prostoru ispituju oni koji tek dolaze. Naše Kazalište je tako i nastalo, osnovalo ga je 17 studenata koje je doveo Gavella.

M.Petrović

ANJA ĐURINOVIĆ, IRINA

Hrabro do cilja

Posle polaganja ispita na drugoj godini Akademije dramskih umetnosti u Zagrebu, baš sa ulogom Irine, mladoj glumici Anji Đurinović, ovo je bilo drugo pojavljivanje u tumačenju ovog lika sa ansamblom Gavelle. Ulogu je dobila kao zamena kolegice Ivane Roščić. Prvo izvođenje je imala samo pre pet dana.

- Veoma sam srećna što sam „uskočila“ u ovu postavku. Mislim da sam ušla u ekipu ne samo zato što znam tekst, već što moje godine i fizikus odgovaraju ovoj ulozi. Odgledala sam ovu predstavu na premijeri u Zagrebu, bila sam oduševljena i poželela sam da se i ja tu pojavim. I eto, želja mi je ispunjena,- kaže za Bilten glumica Anja Đurinović.

Kako je bilo uklopiti se u već uhodanu ekipu?

-S jedne strane bio je preveliki pritisak i veoma teško. S druge, to je jedna složena predstava, čvrsta struktura. A između svega toga tu su veoma divni glumci koji su mene okružili sa svih strana, od kojih sam dobijala samo pozitivnu energiju i vetar u leđa i veoma mi je ugodno sa

njima na sceni. Nesigurnost koju sam osećala bila je zbog neigranja i zbog činjenice da uskačem bez puno proba.

Život Čehovljevih junaka prenosi se i na naše živote. Kakvo je tvoje razmišljanje o ovakvim sudbinama?

-Priča svake Irine počinje bezbrižnošću i verom u predivnu budućnost. To je

znak početka mladosti i ogromnih nada. Bitan faktor u celoj priči je da Irina sama nije pokretačica i da se njene težnje neće desiti same od sebe. Iako sve vreme poziva na odlazak u Moskvu, to je zapravo vapaj, neka me neko odvede. Ali kako spoznaje svet postaje prisiljena da odustaje od mnogih želja i postaje spremna na kompromise, pa dobro je i ovo, i ovde i on je dobar.... Ciljevi postaju manji i nebitni. Kada se sve te stvari apsolutno i bespovratno reše, njoj se javlja šansa za put napred i dalje, bez repova koji su se vukli od početka. Ali za to treba imati snage, koju i ona, ali i mi drugi izgubimo, pa se prepuštamo nekim stvarima koje nismo želeli. Iako se ovakvim stvarima zatvara jedno

poglavlje koje nas je u nečemu sprečavalo iako su postojale stvari kojima smo mislili da u nekim momentima nismo dorasli, treba skupiti hrabrost i krenuti ka ispunjenju nekog cilja, koji smo nekada sebi zacrtali, a ne pristati da se uča-urimo u nekakvom strahu od ponovnog neuspjeha.

Kao većina mladih, nemaš stalno zapolenje. Kakav je položaj mladih glumaca u Hrvatskoj?

-Nije sjajan. Puno nas je, a posla je vrlo malo. Svima nam pred kraj akademije gori pod nogama zbog manjka angažmana. Ljudi se dovijaju na razne načine. Iako je pozorište moja ogromna želja, spremna sam na kompromis, jer ima idrugih medija koji daju mogućnost bavljenja glumačkim poslom, a ja želim da ra-

dim. Za razliku od većine kolega, meni su se kockice brzo složile i uspela sam ukoračiti u jedno veliko pozorište, ali pitanje je do kada. Za sada znam da sam u ovoj i biću u još jednoj predstavi koja će

uskoro doživjeti premijeru. Glavni problem nama glumcima je što i posle akademije ostaju "rupe" u znanju, jer nemamo mogućnosti da i dalje učimo i usavršavamo veštine, što je strašno.

Gde bi želela da se dokazuješ, više u pozorištu ili na velikom platnu?

-Pozorište je moja prva ljubav i mnogo sam bolje upoznata sa njim, jer smo na akademiji mnogo više vezani za pozorišni izraz, prvenstveno zbog nedostatka sredstava za filmske projekte. Vrlo malo vežbi smo snimali, baš zbog novca. Mislim da je film dosta drugačiji od pozorišta, drugačiji je sam process rada i pripreme. Želela bih da se oprobam i istražim sebe i u tom umetničkom izrazu. Pa videćemo, ako se kockice i dalje budu slagale za mene, volela bih da se dokazujem na oba polja. Nadam se da će mi se to i ostvariti. Ali, videćemo.

B. Damnjanović

NATAŠA JANJIĆ, MAŠA

Na rubu smeha i tragedije

I mene ponekad zgromi moja Maša, kaže glumica Nataša Janjić

Nataša Janjić je već bila gost festivala 2008. godine, igrala je u predstavi "Ivanjske noći" u režiji Aleksandra Popovskog i za lik Helene, dobila je Ardalionu za za najbolju žensku ulogu. Zato, kako kaže gaji „poseban odnos prema Užicu i ovom Festivalu, sjajnoj oranzaciji i interesovanju publike na okruglom stolu, koji je za svako poštovanje“.

Učinilo mi se večeras da sam prvi put razumela Čehova, i zapitala se da li tome prethodi neko životno iskustvo ili ste vi učinili da se potpuno dobro osećam gledajući ovaj komad?

-Moje mišljenje je, da te velike literature, čitajući ih iznova, uvek otvaraju neke nove spoznaje, nove informacije o sebi, o životu. Ni Vi niste završili taj proces, gledajte ga ponovo za par godina i nešto će te opet novo videti. Zato je Čehov veliki i fantastičan, jer je slojevit. Čitala sam više puta „Tri sestre“, ali kad sam gledala ovu predstavu,

jer nisam bila odmah uključena, videla sam da je toliko začinjena, i da ovde nisu najvažnije tri sestre već mnogo drugih likova o kojima ni ne razmišljaš kad čitaš ili gledaš ovaj komad. Utoliko mi je ova predstava zanimljiva na više nivoa, jer traži da se više puta gleda, i uvek otvara nešto novo. U samoj igri, otvarale su mi se nove spoznaje, iz predstave u predstavu.

Zašto je Maša podjednako nesrećna a jedina je pronašla ljubav u sebi?

-Kako ne bi bila nesrećna, jeste li joj videli muža! Meni je to nekako dok sam igrala bila veća nesreća, što je u braku sa onim koga ne voli nego što sa onim drugim nije realizovala svoju ljubav. Tako ja vidim red nesreća u njenom životu. Desila joj se ta fatalna ljubav, strastvena, ispričana

kroz niz tragikomičnih situacija i detalja.

Ipak, doveli ste nas na ivicu suza svojom Mašom a čula sam večeras da vam je Unkovski zabranio tu prejaku emociju.

-Baš mi je drago, znači da je uspelo. I mene zgromi na više mesta ova moja Maša. Zabranjeno nam je, ali ponekad preterujemo, nekad smo preegzaltirani, odemo u teatralno, nekad karikiramo, ali to jeste život, svi smo ljudi u različitim situacijama.

Možda smo se zato manje smejali večeras jer je bilo više emocija nego situacija.

-Da, tako sam ja shvatila publiku, da ih je ova predstava uzela na drugi način, bliže tragičnom a manje komičnom doživljaju. Puno je takvih mesta u predstavi koje su na samom rubu i svaki lik je prepun različitih emocija, stanja. To je fantastično kod Čehova.

M.P.

REČ KRITIKE

Komadići suza i smeha

Klasika je uvek izazov i za reditelje iza glumce, i uvek kada se neko dohvati velikog Čehovljevog komada, samo od sebe se javlja pitanje zbog čega, i kakvo će novo čitanje doneti. Slobodan Unkovski je tako uzeo „Tri sestre“ za svoju (koliko god to neverovatno zvučalo) prvu režiju u Hrvatskoj, i što se tiče tog „novog čitanja“, njega nema na neki radikalni način, što uostalom, nije trebalo ni očekivati. Čini se da je ključ komada ovde za Unkovskog bio u tumačenju i postavljanju odnosa između Čehovljevih poznatih junaka, i nijansiranju glumačke igre između smeha i tragičnosti. Istovremeno, sve je to smešteno u jedan pomalo izmešten svet, u kom se ustajalost ruske provincije ne označava samovarom nego tehničkim predmetima iz prošlih dekada poput starog fotoaparata, već

mašine i kasetofona.

Problem je, međutim, što se taj veliki rad sa glumcima i čvrsto definisani odnosi, poništava prilično značejski praznom i preklasičnom scenskom postavkom. Čini se kao da reditelju i nije bilo toliko važno da se poigra i sa tim aspektima predstave. Sve je upakovano u grandioznu scenografiju Branka Hojnika, ali ona funkcioniše više kao dekor nego kao značejska nadgradnja kakvom se predstavlja. Sam kostim Marite Čopo stilski pleni, i takođe je postavljen tako da sugerise svevremenost, ali na kraju svi ovi znaci svevremenosti više izgledaju kao da su zajedno sa predstavom ostali zarobljeni negde u vremenu.

Ovakav nemar Unkovski možda može sebi da dozvoli, ili može i da ga ne zanima, ali to ima i svoj efekat. Ovaj Če-

hovljev svet građen na sceni prosto nije uspeo da nametne svoj ritam publici. Istovremeno, koncentracija aktera predstave kao da je opadala kako se predstava polako, vrlo polako, kretala ka kraju. I dok su u pojedinačnim rolama glumci verno prenosili svoje emotivno iščašene likove, pre svih Ozren Grabarić kao Andrej, Jelena Miholjević kao Olga i Nataša Janjić kao Maša, kolektivna partnerska igra sinoć jednostavno nije uspevala da nas zarobi i magično uvuče u svoj scenski svet.

Jasno je da su se komični aspekti i humor koji je sveprisutan kod Čehova trebali smenjivati sa dubokom emotivnom patnjom, i da je to trebalo da nas emotivno uzbudi i pročisti, ali toga, sinoć, prosto nije bilo. I na kraju smo umesto svevremenske duboko potresne priče, odmaknute od

piše: Olga Dimitrijević

opštih mesta o čemeru, jadu i fiktivnoj ruskoj duši, dobili samo utisak staromodnosti i dosade. Onaj emotivni aspekt kod Čehova, balans između smeha i suza, uglavnom je ono što nas veže za njegove komade, i često samo tekst i vrhunska glumačka igra rade za predstavu više nego sama rediteljska postavka. Na žalost, u ovoj predstavi to smo dobijali samo na momente.

REČ PUBLIKE

Posle mraka dolazi svetlo

Marko Spasić, penzioner:

- Čehov, kao i većina ruskih klasika težak je i za čitanje, a kamoli igranje, gledanje. Imali smo večeras lepo iznesenu sliku naših života, od raskoši i bezbrižnosti, preko propadanja do potpunog potonuća, ali kraj nam daje

svetlo na kraju tunela i tera nas da se prilagodimo i nastavimo, jer život mora da teče. Divna poruka, da posle mraka ima svetla.

Đorđe Ilić:

- Klasici su se vratili na velika vrata, a i dugo smo ih bili željni. Vapeći za njima, mislim da smo vapili za na-

dahnućem koje će nam pozorište kroz ovakav prikaz uliti u neko bolje sutra. Gavella je u bivšoj državi bila uvek među prva tri pozorišta, taj epitet je zadržala i danas s obzirom da imamo priliku da u njihovom umeću uživamo poslednjih nekoliko godina. I večeras su me kupili.

Marija Đokić, ekonomista:

- Mislim da su moja očekivanja za večeras bila malo veća. Iako je obrađen vrlo plodan i jak klasik, Čehov, neke stvari su mi nedostajale da bi se sva ta njegova moć i prenela na gledaoca. U početku i u nekim trenucima nisam uspevala da čujem svaku reč i rečenicu sa scene. Mislim da je to jedan

od razloga što sam predstavu lošije prihvatila. Gluma je za svaku pohvalu, kao i rediteljski pokušaj da tri faze scenografski lepo prikaže.

Milena Bošković:

- Predstava ima snažnu poruku i mislim da su njih tri uspele da nam je prenesu. Iako grešimo u životu, bitno je biti spreman priznati sebi greške i pronaći izlaz iz situacije. Ceo ansambl odlično je izneo radnju, scenografija efektna, jedino mi je nedostajalo više songova, na koje sam navikla u izvođenjima Čehovljevih komada.

Isidora Ćirović, student:

- Večeras, kao ni druge večeri, nisam pod nekim velikim utiskom. Mislim da je priča malo više razvučena, da su neki delovi mogli biti kraći i ubrzaniji, a bili su prilično dugi i donekle nezanimljivi. Možda ja nisam za klasike ili sam postavila samoj sebi prevelike kriterijume.

B.D.

FILIP ŠOVAGOVIĆ, ČEBUTKIN

Pitanje je šta mi hoćemo

Sistem pokušava distribuirati neki novac u umetnost da umetnost ne bi previše kritikovala ekonomski model koji je trenutno na snazi,- kaže glumac Filip Šovagović.

Da li je privilegija imati stalni angažman u pozorštu Gavella, posebno zbog kvaliteta ansambla i repertoarske raznovrsnosti?

-Imati stalni angažman bilo gde na svetu je privilegija, mada se u poslednje vreme stvari preko noći menjaju i ne možemo ni da naslutimo šta sutra može da se desi. Pre neki dan sam saznao da je u Rimu, dakle u zemlji koja je poznata po umetnosti, operama, jednim dekretom ukinut simfonijski orkestar i hor. Tako da niko, bez obzira na stalni angažman, ne može biti siguran šta nas čeka u budućnosti. Kada to posmatram u kontekstu uloga koje radim, uglavnom sam all around igrač i često igram uloge na kraju podele. Nisam ironičan i ne mislim ništa ružno kada to kažem. Jednostavno tu sam se pronašao. To su tematski i dramaturški vrlo različiti tipovi - nekakvi doktori, majordomi, vojnici, pošтари...to je neka moja specijalnost. Uglavnom svi glumci vole igrati Hamleta. Iskreno, ne znam da li je to zaista najbolja rola ili nije. Nisam nikada razmišljao da bih baš voleo biti Hamlet. Pronalazim se u Čehovljevim dramama, igrao sam do sada u četiri, pet njegovih komada. Čini mi se da se najbolje snalazim i pronalazim u pozorišnim komadima koje pre nisam čitao i likovima za koje ranije nikad nisam čuo. Valjda je to neki znatiji impuls koji mi kasnije pomaže u kreaciji.

Sudeći po tome da se bavite i dramaturgijom, filmskom i pozorišnom režijom, muzikom - može li se zaključiti da vam gluma nije dovoljna kao način da se umetnički izrazite?

-Vrlo rano, sa nekih 17 godina shvatio sam da me zanimaju mnoge druge stvari koje ne poznajem dovoljno.

Možda sam zbog toga neki svoj istraživački rad usmerio u previše disciplina. Sve što me je u početku, dok sam studirao glumu, periferno zanimalo - muzika, pisanje... svi ti moji hobiji su mi kasnije postali i profesija. Kao apsolvent na glumi upisao sam filmsku i tv režiju, gde sam, takođe, došao do statusa apsolventa. Kad se sve sabere, profesionalni život mi je dosta haotičan, stalno se prebacujem iz jedne u neku drugu priču. Režirao sam do sada dva kratka i dva dugometražna filma, imam dve režije u pozorištu. Volim da sviram i sa ekipom radim na ploči. Pokušavamo da izdamo, kako se to nekada zvalo, album. Postoji sad neka grupica u svetu koja tvrdi da je zvuk gramofonskih ploča bio najbolji u toj sferi i zbog toga zagovara povratak gramofona. Želim da snimim taj vinil i u poslednje vreme se ozbiljno time bavim.

Da li je u ovom trenutku oblast kulture u Hrvatskoj bolje uređena u odnosu na neke prethodne periode?

-Neke stvari u Hrvatskoj koje se tiču umetnosti, pozorišta, filma, pa i književnosti jesu formalno pravno uređene. Recimo, ako ste želeli

da snimate film u Jugoslaviji morali ste imati političku podršku u Ministarstvu kulture. U Hrvatskoj sada imamo krovnu filmsku organizaciju u kojoj ne sedi političar, nego stručno lice koje čita i ocenjuje scenario. To je promena u odnosu na pre, ali po mom mišljenju tu izostaje improvizacija po čemu smo mi na ovim prostorima, bili naj-

bolji i najpoznatiji. Primera radi, pozorište Gavella je nastalo kao refleksija situacije u kojoj se neki glumci na čelu sa Gavelom nisu snalazili tako da je cela ta akcija bila jedna improvizacija. Ne znam koliko bi to bilo moguće danas. Kada je reč o finansijama za kulturu stvari verovatno treba posmatrati iz više uglova. Država ulaže u umetnost i ako je ona bankar koji investira u neki projekat, uvek postavlja pitanje kako se taj novac vraća. Situacija je takva da sistem pokušava distribuirati neki novac u umetnost da umetnost ne bi previše kritikovala ekonomski model koji je trenutno na snazi. Umetnost nekad ima manje, nekad više sreće da dođe do love. „Bankari“ misle da umetnicima ne treba dati previše novca da ne bili previše bezbrižni, jer pitanje je kako bi tada radili svoj posao. Imao sam u životu milione, a bio sam i u minusu milion kuna. Kad sam imao previše love mislio sam samo kako da je potrošim, a kad je nemaš, osećaš se sigurnije, ne zaključavaš stan jer znaš da ti niko neće provaliti u njega, a i da provali neće u njemu naći ništa. Nije sve ni na zapadu, u Evropi, genijalno. Treba shvatiti neke isto-

rijske činjenice da bi se videlo koji je to sistem. Pitanje je šta mi hoćemo.

Može li pozorište da preživi na tržištu?

-Primera radi, Gavella već duže vreme funkcioniše po principu, 80 posto su dotacije iz budžeta grada, ostalih 20 procenata od slobodne prodaje karata. To bi u nekom svetu liberalnog kapitalizma bilo neshvatljivo i neprihvatljivo, ali ovde na sreću još uvek imate političku volju, uticaj struktura i značaj umetnika tako da to pozorište opstaje. Imamo u Hrvatskoj i privatnih pozorišta gde su karte puno skuplje nego u Gavelli i jedan manji broj ljudi u tim pozorištima živi od prodaje karata. U Gavelli to ne bi bilo moguće. Neki nezadovoljnici kažu da naše pozorište funkcioniše po socijalističkom sistemu. Ali, zašto ne reći da su neke stvari u tom našem socijalizmu bile genijalne. Kultura jednostavno ne može u potpunosti biti bačena na tržište. Kada je reč o našim zaradama postoje koeficijenti i platni razredi, postoje odbori koji se bave time. Tržište je ozbiljna i surova stvar u šta sam se lično uverio. Počeo sam se baviti filmskom produkcijom, još ne znam da li sam se zeznuo, kako bih zaštitio svoj scenario, pošto sam bio u situaciji da nekoliko puta potpišem ugovore u kojima sam se odricao svojih autorskih prava. To je oblast koju kod nas treba tek urediti, jer je u „zapadnom“ svetu autorsko pravo neotuđivo. Imali smo oko 300 projekcija i tu smo zaradili 0,1 posto onoga što smo mi kao producerska kuća i država uložili u projekat. Verovatno zbog takvih okolnosti, živim na nekoliko koloseka pokušavajući da shvatim o čemu se tu radi.

V. Tucović

O PREDSTAVI

Pozorišna kritika – „Filomena Marturano“: Hedonistička igra za pune sale

Maja Mrđenović

Komična melodrama „Filomena Marturano“ italijanskog glumca, reditelja i pisca Eduarda de Filippea iz današnje perspektive lagana je vodviljska priča o braku i ljubavi. Ipak, dramska priča o bivšoj prostitutki, koja lukavstvom namami svog dugogodišnjeg uglednog ljubavnika i zaštitnika u brak, da bi svojim zatajenim vanbračnim sinovima obezbijedila njegovo prezime i građanski ugled, u okruženju postfašističke, patrijahalnim i katoličkim normama opterećene Italije (komad je napisan 1946. godine), nosila je i ozbiljnija značenja. Komad je tada otvarao društveno relevantna pitanja o potrebi ženske emancipacije, jednakog tretiranja bračne i vanbračne djece, te osim melodramatske ljubavne i porodične priče, predstavljao i realističan konflikt između represivne države oličene u zakonima, i prava „malog čovjeka“, žrtve različitih socijalnih bijeda, da se bori za individualnu pravdu. ...Glumački nastup predstavlja najbolji element postavke, jer iako su i ovdje, u skladu sa opštim tonom predstave, mjestimično prisutni prenatlaženi i površinski gestovi, takođe su u pojedinačnim karakterizacijama i građenju međusobnih odnosa postignute i dragocjene nijanse svedenosti, životnosti, te istinske tragike i komike....

Pobjeda

Podgorička premijera „Filomene Marturano“: Ovacije za ljubav i strasti

Podgoričkom premijerom predstave „Filomena Marturano“, koju je po tekstu Eduarda de Felipea režirao Jagoš Marković, u petak večer u KIC-u „Budo Tomović“ počela je nova sezona Gradskog pozorišta. Oduševljenje pitkom pričom o ljubavi i strastima eksplodiralo je u punoj Velikoj sali KIC-a nakon predstave. Publika je gromoglasnim aplauzom i ovacijama nekoliko puta vraćala glumce na scenu. Njima se na sceni pridružio i režiser Jagoš Marković, oduševljen reakcijom publike i vidno uzbuđen zbog odličnog prijema predstave u rodnom gradu...

...Okupljeni u Velikoj sali KIC-a disali su u ritmu glumaca na sceni, prateći svaki pokret, grimasu i izgovorenu riječ. Publika se smijala italijanizmima i akcentima glavnih junaka, njihovim neurotičnim ispadima i sarkastičnim komentarima. Tuče, svađe i rasprave protagonista, koje su se sa lakoćom pretvarale u strasne poljupce i zagrljaje, prekidane su glasnim apluzima i ovacijama. Publika, potpuno saživljena sa emocijama predstave, napustila je salu zadovoljno ponavljajući Filomenine riječi: „Moj zakon je zakon radosti, a ne zakon tuđe i plača“.

VEČERAS

CENTAR ZA KULTURU TIVAT I GRADSKO
POZORIŠTE PODGORICA

FILOMENA MARTURANO

*po komadu Eduarda de Filippa
adaptacija i režija: Jagoš Marković*

Prevod: Danijel Načinović

Scenografija i izbor muzike: Jagoš Marković

Jezička obrada teksta: Aleksandra Glovacki

Lektor: Neven Staničić

Kostimografkinja: Dragana Ognjenović

Asistent režije: Velibor Milošević

Pomoćnica režije: Tara Lazarević

Dizajn svjetla: Rade Stamenković

Igraju:

Anita Mančić

Branimir Bane Popović

Dubravka Drakić

Božidar Bole Stošić

Momčilo Otašević

Emir Čatović

Božidar Zuber

Kristina Stevović

Simo Trebješanin

Andrea Mugoša

Piše: Zoran Jeremić

Ima jedna manje poznata a džojsovski snažna Uskokovićeva pripovetka s početka prošloga veka pod nazivom "Misli". Dobuje neka sitna biblijska kišica u Užicu, junak gleda kroz prozor, priseća se detinjstva... u kafani preko puta dokonise neki stari ćurčija Dragojlo,

Daleko je i Moskva

siše se čibuk, grickaju brkovi, zvecka brojanicama a u vrh jednog stola podaduli Đoka Tufegdžija sitno udara u šargiju i prozuklo pevuši Teško onom ko konaka nema.... Još da Džo Stramer udari tercu pa da pomislimo da je reč o kafau "Bumerang" iz Mićunove epohe, kad Berlinski zid se ljulja a o konaku lamentira izvesni pisac u etiličnom nestajanju, čini mi se da se preziva Basara.

Uskoković ovako završava svoju priču:

"O uzdasi naših otaca, o skrivene suze naših majki, o pjesmo našeg naroda! Kako ste silni u tim prostim stihovima (Uskoković misli na reči podadulog Đoka a ne na komiranog Basaru – prim. aut), u tim jednolikim napjevima, da me dižete iznad ove

kiše i činite da se u svojoj sjeti osjećam srećan."

Opet će se urednica festivalskog biltena Rajka narogušiti:

"Jeremiću, kakve to veze ima sa Čehovom, ti ili si opet sadio mentu sa Fipom na Jelovoj gori ili ti je žena dala pogrešnu tableticu!!!"

Čekaj, Rajka, Ženo Božja! Zar se Maša, Olga i Irina u svojoj seti sinoć nisu osećale srećno?! Šta ti drugo posle parade i egzercira ostaje u dubokoj ruskoj (ili srpskoj, svejedno) čamotinji nego da se kikočeš i razmišljaš o tome na koliko ćeš rata platiti gas posle najavljene sibirske zime. Srećom, usluge Užice gasa na polzu naroda toliko su jeftine da niko o njima ozbiljno i ne razmišlja.

I još nešto, Rajka! Zar

ti onaj reperski kasetofon i veš mašina, koji se u Unkovoju predstavi pojavljuju kao neko strano telo, dođuše majstorski diskretno, ne govore o tome da vekovi prolaze a seta ostaje. Pored toga, ona kolica za bebe koja sumanuto vozi Prozorov Andrej Sergejevič, strmoglavila su se direktno sa onih odeskih stepenica iz "Oklopnjače Potemkin" i razbila na paramparčad crnu žuč čehovljevske dekadencije. Obaraju ta kolica imendanske trpeze, postelje ljubavnika, palanačke snove, smisao ljermontovljevske dvoboja...

Da ne dužim, u festivalskom kontekstu rečeno, nije problem što je i Moskva daleko, nego što nam je još dalje Ivanjica.

OCENA PUBLIKE

Narodno pozorište Sombor i Kruševačko pozorište: DOKTOR NUŠIĆ	4,62
Beogradsko dramsko pozorište TRPELE	4,50
Pozorište Boško Buha Beograd GOSPOĐA MINISTARKA	4,67
Dramsko kazalište Gavella Zagreb TRI SESTRE	4,03

Република Србија
Министарство културе и информисања

GRAD UŽICE

PPU · prvi partizan ·

Jedinstvo

MONTAŽNO PROIZVODNO
PREDUZEĆE A.D.
za projektovanje i izvođenje termo i
hidro instalacija i postrojenja

Sirogojno Co.

Danas

PTC

Радио-телевизија Србије

impol

Aluminium Industry

Impol · Seval

Izdaje Savet XIX Jugoslovenskog pozorišnog festivala Užice 2014.

Uređuje redakcijski odbor: Radojka Popović - urednik, Nenad Kovačević, Verica Tucović, Mirjana Petrović, Ana Milošević, Bogdan Damnjanović, Zoran Jeremić, Olga Dimitrijević.

Tiraž: 500 primeraka • štampa Grafos Užice